

VEDLEGG

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Kommunal- og moderniseringsministeren

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2330-4

23. april 2021

Dokument 8:197 S (2020-2021) - Representantforslag fra stortingsrepresentantene Njåstad, Søttar, Freiberg, Johansen, Steffensen, Bjørnstad om en kritisk gjennomgang av vernebestemmelsene for å forenkle byggeprosesser og styrke eiendomsretten

Jeg viser til henvendelse fra Kommunal- og forvaltningskomiteen av 13. april 2021, der det bes om min vurdering av forslaget om en kritisk gjennomgang av vernebestemmelser for å forenkle byggeprosesser og styrke eiendomsretten.

Innledningsvis vil jeg bemerke at ansvaret for sektorlovene representantene viser til i sitt forslag, ligger hos ulike departementer, hvor Klima- og miljødepartementet er ansvarlig for de vernebestemmelsene som blir særlig trukket frem: Vern etter naturmangfoldloven og vern etter kulturminneloven. Jordlova hører inn under Landbruks- og matdepartementet.

Jeg merker meg at representantene anser plan- og bygningsloven som et godt redskap til å samordne behandlingen av arealbruken gjennom planlegging, og vil derfor svare som ansvarlig for plan- og bygningsloven. Jeg vil samtidig påpeke at denne loven i § 3-1 lister opp oppgaver og hensyn som skal tas i planlegging etter loven. Disse omfatter blant annet å sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer. Planleggingen skal ivareta både den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og samfunnsmessige utviklingen i kommuner og regioner.

Når det gjelder behov for en eventuell gjennomgang av hvilke etater eller forvaltningsnivåer som behandler saker etter ulike lover, viser jeg til Stortingets behandling av oppgavefordelingen mellom kommunene, fylkeskommunene og statlige myndigheter i

forbindelse med både kommunereformen og regionreformen. Det vises til behandlingen av bl.a. Meld. St. 14 (2014-2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner, Meld. St. 22 (2015-2016) Nye folkevalgte regioner - rolle, struktur og oppgaver, samt Meld. St. 6 (2018–2019) Oppgaver til nye regioner.

Etter min mening er det ikke behov for en ny gjennomgang av oppgavefordelingen på nåværende tidspunkt.

Privat eiendomsrett er vernet gjennom Grunnloven § 105. Bestemmelsen, som har vært gjeldende så å si uendret siden 1814, slår fast at den som blir fratatt sin eiendom, skal ha full erstatning. Eiers rådighet over sin eiendom går ikke lenger enn lovgivningen og rettsordenen til enhver tid tillater. Av hensyn til andre tungtveiende samfunnsinteresser, foreligger det derfor flere rådighetsinnskrenkninger i den private eiendomsretten. Videre må norsk lovgivning tolkes i lys av folkerettslige prinsipper, som for eksempel konvensjonen om biologisk mangfold og Bernkonvensjonen.

Arealforvaltningen i Norge bygger på at alle kommuner avklarer arealbruken gjennom heldekkende kommuneplaner, som angir hvilke arealer som skal være landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder (LNFR-områder), og hvilke arealer som skal avsettes til ulike typer byggeformål og grønnstruktur. LNFR-områdene omfatter store deler av landet, og sikrer arealene mot nedbygging ut over landbruks- og reindriftsinteressene.

I tillegg til arealformål, kan også hensynssoner og planbestemmelser bidra til å ta vare på natur og kulturmiljø i Norge. Dette gjør plan- og bygningsloven til en svært viktig lov for å bevare miljøverdiene. I tillegg til dette, sikres viktige nasjonale og regionale vernehensyn gjennom ulike sektorlover, som for eksempel naturmangfoldloven og kulturminneloven.

Områdevern etter naturmangfoldloven er – i tillegg til prioriterte arter – i dag det eneste virkemiddel som gir en langsiktig bevaring mot påvirkninger av natur på tvers av sektorer. Hensikten med områdevern er langsiktig bevaring av ulike naturtyper og landskap, arter og genetisk mangfold, intakte økosystemer, kulturlandskap og områder med kulturhistoriske verdier.

Stortinget har gjennom behandlingen av en rekke stortingsdokumenter, blant annet naturmangfoldmeldingen (Meld. St. 14 (2015 – 2016) Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold) i 2016, sluttet seg til dagens vernepolitikk. I Meld. St. 16 (2019 – 2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken er det gitt nasjonale mål om at det i planleggingen skal sørges for at kulturmiljø bidrar til bærekraftig utvikling, og at kulturmiljø blir tatt vare på som vårt grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk.

Det foreligger en omfattende evaluering av plandelen i plan- og bygningsloven fra 2018, det såkalte EVAPLAN-arbeidet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er i gang med oppfølging av denne evalueringen. Vedtak av planer etter plan- og bygningsloven skal sikre samordning mellom flere ulike lover, der det tidligere var nødvendig med vedtak etter hver enkelt lov. EVAPLAN konkluderer med at denne samordningen kan bli bedre. Det vurderes

om det kan gjøres lovmessige endringer og andre endringer som fører til bedre samordning og samarbeid mellom statlig, regionalt og kommunalt forvaltningsnivå.

Når det gjelder en konkret kartlegging av hvilke vernebestemmelser som gjelder, hvor de geografisk befinner seg mv., vil jeg nevne at Statens kartverk som nasjonal geodatamyndighet gjennom sin nettportal geonorge.no, har oversikt over de ulike kartlagte og vedtatte verneområder. Dette er data som kan lastes ned gratis, slik at den enkelte utbygger kan få oversikt over hva som finnes av vernede verdier på sin eiendom. Det er dessuten en forutsetning at kartlagene i nettportalen blir brukt i planlegging etter plan- og bygningsloven.

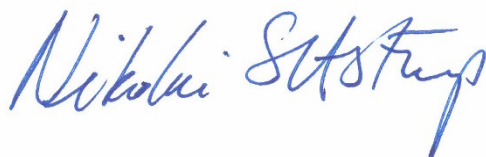
Verneforskriften som gjelder for hvert enkelt område som er vernet etter naturmangfoldloven, følger i all hovedsak samme mal, og er derfor i store trekk forholdsvis like, med likt restriksjonsnivå for forskrifter innen samme vernekategori (naturresevat, nasjonalpark mv.). Det vil likevel være lokale tilpasninger på detaljnivå. Dette er viktig både for berørte interesser og for verneinteressene. Det vil derfor være noe avvik mellom ulike områder i slike bestemmelser. Det er likevel et mål at bestemmelsene er mest mulig standardiserte, og enkle å forholde seg til.

Klima- og miljødepartementet er i gang med et arbeid om en ny kulturmiljølov, som skal erstatte kulturminneloven fra 1978, og der mulighetene for bedre samordning med plan- og bygningsloven vil være blant temaene som skal utredes. Det samme gjelder temaet kostnadsdekning ved arkeologiske arbeider.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil vurdere gebyrregulativet knyttet til arkeologiske undersøkelser utløst av private planinitiativ.

Det pågår et omfattende arbeid med å kartlegge regelverk og praktiseringen av dette. Jeg vil derfor anbefale å avvete resultatene av dette arbeidet før nye utredninger iverksettes. Eiendomsretten er som nevnt beskyttet av Grunnloven § 105 og fulgt opp gjennom § 113 om at myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha hjemmel i lov.

Med hilsen

Nikolai Astrup